

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 541-01/12-12/ EPA 782-VI
Ljubljana, 8. 1. 2013

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05- UPB1 in 95/09 - odl. US), oblikovala naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-B) – skrajšani postopek

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 1. seji 3. 1. 2013 obravnavala Predlog zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-B), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev (prvopodpisana mag. Barbara Žgajner Tavš).

Komisija je zaradi vsebinske povezanosti združila razpravo o Predlogu zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-B) ter Predlogu zakona o spremembi Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-B). Glasovanje o predlogih zakonov je potekalo ločeno.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Predlog zakona predvideva črtanje dvajsete (20.) in enaindvajsete (21.) točke prvega odstavka 12. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, s čimer se želi zagotoviti socialna varnost najšibkejšim družbenim skupinam. Predstavnica predlagateljev mag. Barbara Žgajner Tavš je kot razloge za pripravo predloga zakona navedla dejstvo, da je čedalje več družin v Sloveniji odvisnih od pomoči ter da je vpliv recesije posegel tudi na področje delovanja humanitarnih organizacij. Predlagatelji kot enega od razlogov za poslabšanje situacije vidijo tudi v neustreznih določbah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, v katerem ni nikjer izrecno zapisano v katerih primerih se humanitarna pomoč všteva v dohodek družine, na podlagi česar si je moč zakonske določbe v vsakem posameznem primeru razlagati po svoje.

Predstavnica predlagateljev je hkrati opozorila na to, da nimamo oblikovane systemske socialne politike, ki ne bi bila usmerjena zgolj na dodeljevanje socialnih

pomoči. Prav tako je izpostavila dejstvo, da proračuna za leti 2013 in 2014 z višino predvidenih sredstev za področje socialne varnosti ne sledita opozorilom strokovnjakov in organizacij, ki delujejo na področju socialnega varstva, o očitnem poslabšanju razmer v državi, rebalans proračuna pa je kar za 34 % skrčil sredstva namenjena programom humanitarnih organizacij.

Opozorila je tudi na neažurne statistične podatke o revščini v Sloveniji ter na napovedano uredbo Ministrstva za okolje in prostor, po kateri odkup starega papirja, ki na humanitarnem področju predstavlja enega od načinov pomoči posameznikom in družinam v socialnih stiskah, naj ne bi bil več možen. Glede pomislekov o možnosti izkoriščanja sistema za okoriščanje s sredstvi humanitarnih organizacij ali države pa mag. Barbara Žgajner Tavš rešitev vidi v povečanem nadzoru nad delom humanitarnih organizacij in ne v sprejemanju ukrepov, ki škodujejo socialno šibkejšim segmentom prebivalstva.

Predstavnica Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju: ministrstvo) je komisiji predstavila pisno mnenje Vlade Republike Slovenije z dne 20. 12. 2012, v katerem slednja predlog zakona ocenjuje kot neprimerne za nadaljnjo obravnavo, ker meni, da 20. in 21. točka prvega odstavka 12. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev ustrezno zasledujeta načelo, da se upošteva vse dohodke in prejeme, razen tistih, ki so dodeljeni za poseben namen ali so namenjeni kritju posebnih potreb (med slednjimi Vlada navaja namensko opredeljene pomoči za obnovo stanovanja, strehe itd. ter pakete humanitarnih organizacij v obliki nedenarnih sredstev). Ob tem je predstavnica ministrstva na seji pojasnila, da je bilo po sprejetem pisnem mnenju ocenjeno, da omenjene točke vendarle niso dovolj jasne za razumevanje, zato bi bilo njihovo vsebino potrebno bolj jasno določiti, ne podpirajo pa njihovega črtanja. Glede na ugotovitve, da nastajajo težave pri implementaciji tako Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev kot Zakona o socialno varstvenih prejemkih, ministrstvo napoveduje spremembe obeh omenjenih zakonov še v letošnjem letu, in zato predlaga, da se z vsemi spremembami počaka do takrat. Narejena naj bi bila tudi celovita analiza izvajanja obeh zakonov, na podlagi katere bo ministrstvo pripravilo ustrezne spremembe in bo lahko upoštevalo tudi predloge za spremembe, podane s strani ostalih zainteresiranih.

Komisija je v razpravi podprla predlagane zakonodajne spremembe, saj se zaveda, da se je v zadnjih letih položaj prebivalstva v povprečju bistveno poslabšal (ljudje ne zmorejo več plačevati prispevkov za dopolnilno zdravstveno zavarovanje, število otrok in družin, ki so prikrajšane za osnovne dobrine se povečuje itd.), kar v praksi ugotavljajo tako humanitarne organizacije kot centri za socialno delo. Velik del stisk ljudi še vedno ostaja skrit, saj se ljudje še vedno bojijo stigmatizacije.

Komisija v zvezi s humanitarno pomočjo in pomočjo dobrodelnih ustanov ter posameznikov opozarja, da zaradi nejasnih zakonskih določb v zvezi z upoštevanjem dohodkov in prejemkov za ugotavljanje materialnega položaja posameznika, prihaja do primerov, ko navkljub dobri namenom darovalca na koncu pomoč prejemniku dejansko škoduje. Komisija ocenjuje, da 260 evrov dohodka, pri katerih je določena meja preživetja za posameznika, slednjemu ne omogoča dostojnega preživetja, torej je dodatna pomoč zanj ključnega pomena. Prav zato bi morali na področju pomoči

socialno šibkejšim še posebej paziti, da so zakonodajne določbe takšne, da jim morebitna dodatna pomoč ne poslabšuje njihovega položaja.

Komisija meni, da je potrebno jasno ločiti pomoč, ki jo država kot socialne prejemke nudi posameznikom, ki so v socialno šibkejšem položaju, od pomoči, ki jo slednji prejemajo od humanitarnih organizacij oziroma posameznikov kot dodatno pomoč. Humanitarne organizacije namreč svojo pomoč izvajajo na drugačen način in na drugih podlagah kot država, z obstoječo zakonodajo pa sta njihovo poslanstvo in delo na nek način razvrednotena. Prav tako obstoječa zakonska ureditev dejansko najšibkejše družbene skupine prizadene dvakrat – prvič s tem, da se ob prejemu humanitarne pomoči počutijo stigmatizirane, nato pa se jim zaradi te prejete pomoči odrečejo še pravice do socialno varstvenih prejemkov.

Komisija podpira vse predloge za spremembe 12. člena zakona, na katere v zvezi z implementacijo Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in Zakona o socialno varstvenih prejemkih opozarja Skupnost centrov za socialno delo. Kot neustrezne so ocenjene določbe o upoštevanju dohodka iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti (upoštevajo se ob izgubi zaposlitve, posledice pa se kažejo pri neupravičenosti otrok do otroških dodatkov in štipendij), določb o štipendijah (študentom, ki prvič zaprosijo za štipendijo v času absolventskega staža, se štipendije ne priznavajo), na probleme zaradi upoštevanja dohodkov iz naslova študentskega dela (zaradi tega družina lahko izpade iz sistema pomoči, torej dejansko otroci preživljajo brezposelne starše) itd. Zaznanih anomalij je še več, zato bi bile spremembe zakonodaje nujno potrebne in to čim prej.

Komisija glede na izpostavljene težave in predstavljeno spremenjeno mnenje Vlade Republike Slovenije glede ustreznosti zakonodajnih rešitev 12. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, poziva k tvornemu sodelovanju predlagatelje zakona, ostale zainteresirane strani ter Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pri iskanju ustreznih zakonodajnih sprememb v nadaljevanju zakonodajnega postopka.

Komisija ugotavlja, da za razrešitev nastale zaskrbljujoče družbene situacije ne bo dovolj spreminjati samo neustrezne zakonodajne določbe, ampak bo potrebno začeti zadeve reševati vzroke za obstoječe stanje. Slednji se skrivajo v pomanjkanju gospodarske iniciative, ker ni danih pogojev za zagon investicijskih ciklov in s tem za ustvarjanje delovnih mest.

Komisija opozarja tudi na to, da se zakonodaja na občutljivih področjih sprejema prehitro, ne dovolj premišljeno in brez ustreznih simulacij posledic implementacije predlaganih rešitev, zato prihaja do anomalij, nejasnih rešitev in negativnih posledic za državljane. Sprejemajo se reforme, ki temeljijo zgolj na cilju nižanja proračunskih izdatkov in posledično same po sebi sprožajo revščino.

Komisija je po opravljeni razpravi sprejela (9 glasov ZA, 0 glasov PROTI) sledeči sklep:

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide Predlog zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev podpira.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l. r.